

Тетяна Романенко

старший викладач кафедри української та іноземних мов
ОРИДУ НАДУ при Президентові України

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

У статті досліджується, як вирішуються проблеми мовної політики та питання володіння іноземними мовами у сфері публічного управління у різних країнах-членах ЄС, а саме у Фінляндії, Ісландії, Словаччині, Люксембурзі. Розглядаються концепції, розроблені у сфері мовної політики та їх впровадження у вищезначених країнах. Робляться спроби виділити елементи впровадження мовної політики у цих країнах, які можуть бути запроваджені у системі державного управління України.

Ключові слова: іноземна комунікація; зарубіжний досвід; підготовка публічних службовців; мовна політика; публічне управління.

Tetiana Romanenko

Senior lecturer of the Ukrainian and Foreign Languages Department,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine

SOME ASPECTS OF LANGUAGE POLICY IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM: EUROPEAN CONTEXT

In Europe, languages are an integral part of European identity and a direct expression of culture. In the EU based on the principle of "United in Diversity", the ability to communicate in several languages is an important asset for people, organizations and companies. Languages play a key role in the daily life of the European Union, but they are also fundamental to ensuring cultural diversity in the EU. In this regard, the issue of foreign language proficiency in the field of public administration is very relevant in various European countries.

This problem in the field of public administration is solved differently in different EU member states.

Finish researchers A. Piel and E. Somardahl argue that in today's Finland, public confidence in public authorities relies on soft rather than hard power. Business language in public administration, which is traditionally used in Finland, is often an obstacle to effective communication with the general public (and even between officials). Today, many Finnish officials are trying to develop clear and user-friendly documents to make official communication more accessible. Ultimately, they say, public administration can gain its legitimacy only by participating in public affairs effectively and smoothly.

The problems facing Iceland regarding the Icelandic language are essentially similar, although differing in detail, in the sociolinguistic, economic, political and judicial issues of other European countries. In public administration dealing with languages, it is necessary to take into account, among other things, the status of English as a language of communication, as well as issues of linguistic diversity and current demographic change.

The official Icelandic language policy, developed unanimously by the Icelandic Language Council and approved by Parliament in 2009, states that English is taking up more and more areas of Iceland's daily life. In particular, there are concerns about the language of international business (cooperation with branches in Iceland), and the language of computers and software. This applies not only to the private sector but also to the public sector; in particular, the issue of the language while teaching in higher education and the language choice of academic publications. In all these areas and many others, Icelandic is considered to be inferior to English.

Slovakian researchers Vrabl'ova J. and Ondrejovic S. state that in Slovakia they are faced with a situation where the understanding of the language norm is minimized to meet the needs of the law. They consider the need to reduce the standardized language becomes even more urgent, as the Law on the State Language provides for sanctions. Experts from the Ludovita Stura Institute of Linguistics expressed the following opinion (mostly in interviews with print and electronic media): "the use of language should not be associated with punishment, as citizens will not build a positive relationship with the language through fines."

We also made researches concerning language policy in Luxembourg. Luxembourg is well known both for its multilingualism and for its internationally and linguistically diverse population. The Grand Duchy of Luxembourg has three official languages, Luxembourgish, French and German, which have been part of the language legislation since 1984. Each language has its own status. Luxembourgish is the national language but has no official EU status, French is the legislative language, and the languages of public administration are Luxembourgish, French and German.

Therefore, the experience of these European countries, so different in sociolinguistic, economic and political background, should be systematized and a comprehensive analysis of the collected and studied material on this issue should be made. It is also necessary to identify elements of foreign experience that should be introduced in the system of training of civil servants of Ukraine in order to improve the system of Ukrainian civil service.

Key words: foreign language communication; foreign experience; public servants training; language policy; public administration.

Постановка проблеми

Багатомовність є важливим елементом конкурентоспроможності Європи. Однією з цілей мовної політики ЄС є те, що кожен громадянин Європи має володіти ще двома мовами, крім своєї рідної мови. У рамках своїх зусиль, спрямованих на сприяння мобільності та міжкультурному розумінню, ЄС визначає вивчення мови як важливий пріоритет професійної підготовки. З огляду на це завдання фінансуються численні програми та проекти в цій галузі.

У Європі мови є невід'ємною частиною європейської ідентичності та безпосереднім вираженням культури. В ЄС, заснованому на принципі «Об'єднані у різноманітті», можливість спілкування декількома мовами є важливим надбанням для людей, організацій та компаній. Мови не тільки відіграють ключову роль у повсякденному житті Європейського Союзу, але вони також є основоположними для забезпечення культурного різноманіття в ЄС.

У зв'язку з цим питання володіння іноземними мовами у сфері публічного управління постає дуже актуальним у різних європейських країнах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідники у сфері державного управління, політології, філології, психології постійно приділяють увагу питанню мовної політики, а в зв'язку з цим питанню володіння іноземними мовами у сфері публічного управління. Проблеми розглядаються у дослідженнях таких вітчизняних вчених як Г. Астапова, В. Бакуменко, М. Білинська, В. Гошовська, Г. Євсєєва, О. Матета, П. Стецюк, О. Тараненко, В. Радчук, С. Хаджирадева та ін. Дослідженням у цієї сфері також займаються багато їх зарубіжних колег, серед них Р. Водак, Т. Ван Дик, Ю. Вральова, А. П. Крістінссон, Дж. Най, І. Небеска, С. Ондрейович, А. Пьел, Р. Рейнхолд, Е. Сомардал, А.-Л. Уардаліту, А. Хілмарсон- Данн та ін.

Мета

Вивчити та проаналізувати, як вирішуються проблеми мовної політики та питання володіння іноземними мовами у сфері публічного управління у різних країнах-членах ЄС, виділити елементи, які можуть бути запроваджені у мовній політиці України.

Виклад основного матеріалу

Цю проблему у сфері публічного управління вирішують у різних країнах-членах ЄС по-різному.

Фінляндія. За останні кілька десятиліть все активнішими стають дебати у Фінляндії щодо чіткої та ефективної комунікації між владою та широкою громадськістю. Разом з тим, органи влади Фінляндії все більше усвідомлюють необхідність перегляду всього процесу створення різних видів комунікації у сфері публічного управління (ділові документи, промови, звернення, тощо). Оскільки кількість їх продовжує зростати, зростають і вимоги до професійної лексики.

Основним питанням, що стосується використання мови в публічних комунікаціях, є питання відповідальності. Хто несе відповідальність за ділову мову в публічному адмініструванні і хто має повноваження її застосовувати? Чи всі державні службовці відповідають за ефективність комунікації? Такі питання поставали згідно з опитуванням на тему ділової мови у публічно-

му управлінні, яке було проведено у 2011 році Інститутом мов Фінляндії [8].

Кожен окремий державний службовець несе відповідальність за вдосконалення мови офіційних документів при прийнятті рішення. Ці повноваження є у тих, хто приймає рішення про зразки документів, хто стоїть на початку процесу ділової комунікації. Для того, щоб впливати на стандарти написання ділових текстів, посадовцям, які беруть участь у цьому процесі, доведеться часто вносити зміни у свою діяльність. Багато з цих змін потребують повноважень приймати закони, видавати адміністративні накази та розробляти вказівки для управлінців щодо того, як писати та як організувати процес складання документу.

Можливість встановлювати норми, які диктують, як використовувати мову в усній чи письмовій формі, можна порівняти з жорсткою силою – концепція, розроблена Джозефом Найєм, американським політологом [6]. Най Дж. використовує жорстку і м'яку силу як поняття для опису повноважень та впливу у міжурядових відносинах. Він підкреслює потенціал м'якої сили порівняно з жорсткою. Наприклад, держави можуть отримати вплив за допомогою інших засобів, крім примусу, наприклад, через наміри та привабливість, або, подаючи переконливий приклад рекомендованого курсу дій.

Аналогічні процеси можна спостерігати у питаннях вдосконалення ділової мови у публічному управлінні. Законодавство та регулювання не завжди є найефективнішими методами. Норми іноді дотримуються лише формально, що в основному підтримує їх бажаний вплив. З іншого боку, м'яка сила, особливо сила прикладу, може викликати справжню мотивацію дійсно трансформувати усталені практики.

Айно Пьел та Ейвор Сомардал вважають, що завдяки м'якій силі використання мови лише одного державного службовця, одного підрозділу чи одного агентства може вплинути на всю ділову мову, за умови, що люди хочуть наслідувати їхній приклад і жодної норми не порушувати. Наприклад, кілька років тому установа соціального страхування Фінляндії почала використовувати неофіційну форму однини (*sina*) у своїх офіційних листах клієнтам. Цей крок був дуже гідно оцінений, і багато інших державних установ Фінляндії з тих пір наслідували цей приклад.

Історії успіху, заохочення зворотного зв'язку, позитивна публічність та підвищена операційна ефективність, можуть переконати інші агенції у перевагах удосконалення своєї ділової мови. І коли зрозуміла ділова мова публічного адміністрування стане стандартною практикою, вона з часом може бути прийнята як обов'язкова норма [7].

З 2011 року уряд Фінляндії призначив робочу групу з розробки плану дій із пропозиціями щодо шляхів забезпечення того, щоб ділова мова у публічному адмініструванні була чіткою, доцільною та зрозумілою. План дій щодо чіткішої ділової мови був завершений у 2014 році (*Huovan virkakielen toimintaohjelma*). Робоча група за планом складалася з представників агентств, університетів та організацій. План дій ґрунтувався на ряді опитувань, які вивчають використання адміністративних мовних практик у центральній та місцевій владі. Вони також розглядали, як у вищих навчальних закладах викладають мови. Мета плану дій щодо чіт-

кої ділової мови полягає в тому, щоб перевести фокус від окремих документів до передумов та обставин ефективної мовної комунікації. Ідея полягає в тому, щоб змусити державні органи усвідомити той факт, що мова є важливим елементом їхньої адміністративної роботи. Влада повинна встановлювати цілі щодо ефективного використання мови та стежити за ходом досягнення цих цілей, як і в інших важливих сферах діяльності.

Щоб покращити передумови для написання документів, план включає пропозицію про прийняття акту про назви та розробку спільної термінології та текстової бази даних для органів державної влади. Ця пропозиція орієнтована на уряд Фінляндії, оскільки вона не може бути реалізована без його рішень на підтримку. Офіційні рішення також необхідні для розробки загальних правил щодо термінології та назв посад, а також спільних рекомендацій щодо чіткої юридичної мови. Інститут мов Фінляндії вже об'єднався з Міністерством юстиції для розробки інструкцій для тих, хто готує проекти законів.

А. Пьел та Е. Сомардал стверджують, що у сьогоденній Фінляндії довіра населення до державних органів покладається на м'яку, а не на жорстку владу. Ділова мова у публічному адмініструванні, яка традиційно використовується у Фінляндії, часто є перешкодою для ефективного спілкування з широкою громадськістю (та навіть між посадовими особами). На сьогодні багато фінських посадовців прагнуть розробляти зрозумілі та зручні для громадян документи, щоб зробити офіційну комунікацію доступнішою. Зрештою, державне управління може здобути свою легітимність, лише беручи участь у справах громадськості ефективно та плавно [7].

Ісландія. Проблеми, що стоять перед Ісландією щодо ісландської мови, за своєю суттю схожі, хоча й відрізняються у деталях, у соціолінгвістичних, економічних, політичних та судових питаннях інших європейських держав. В управлінні, маючи справу з мовами, необхідно враховувати, серед іншого, статус англійської мови як мови спілкування, а також питання мовної різноманітності та сучасні демографічні зміни.

Переговори щодо членства Ісландії в ЄС були відкриті в 2010 році. Приєднання передбачало б визнання ісландської мови однією з офіційних мов ЄС. Однак переговори про членство були припинені після парламентських виборів в Ісландії в 2013 році.

Впровадження Угоди про ЄП (Європейський Економічний Простір) в Ісландії, серед іншого, потребувало перекладів у великій кількості, щоб включити законодавство ЄП у національне законодавство. Впровадження Угоди про ЄП продовжує залишатись пріоритетним для Ісландії, навіть якщо нинішній уряд країни не бажає продовжувати переговори про членство в ЄС. Тому в осяжному майбутньому Центр перекладів продовжить перекладати на ісландську мову положення, директиви, рішення та рекомендації, прийняті в рамках Угоди про ЄП. Отже, документи, пов'язані з ЄС, прямо та опосередковано продовжуватимуть впливати не лише на законодавство Ісландії як таке, але і на ісландську термінологію та, можливо, на використання ісландської юридичної мови.

У величезній кількості галузей науки та техніки ісландська термінологія значно збагатилася за останню

чверть століття завдяки перекладацькій та термінологічній роботі спеціалістів Центру перекладу та їхніх співробітників у різних міністерствах, та інших адміністративних органах. Це принесло значну користь адекватності ісландської мови у політичному, економічному, технічному та науковому дискурсах.

У популярному дискурсі щодо ісландської мовної політики періодично виникає занепокоєння щодо деяких можливих негативних лінгвістичних ефектів, які, як вважається, простежуються до джерел ЄС, зокрема щодо зрозумілості текстів та тривалості речень. Прихильники таких поглядів ще не довели, що це вплинуло на тексти, які були спочатку написані ісландською мовою.

Є сподівання, що ініціативи «простої мови» в ЄС, які впливають на оригінали документів і які згодом будуть перекладені на всі мови Угоди про ЄП, виявляться успішними.

Однак, Арі Палі Крістінссон визнає, що існує обмеження щодо того, наскільки реально цього досягти. Метою багатьох юридичних та наукових текстів є опис дуже складних тем. Складні питання часто повинні бути викладені до кожної деталі у законодавстві, і якщо це тягне за собою складні тексти, тоді немає простого рішення проблеми (як в оригінальних текстах, так і в перекладі), оскільки треба дотримуватися оригіналів. Іншими словами, якщо комусь іноді потрібно читати абзац не раз для того, щоб повністю зрозуміти зміст, проблема не обов'язково є лише мовною [4].

Ісландська мова є де-юре єдиною офіційною мовою ісландських державних органів та органів самоврядування, а також є першою мовою або рідною мовою близько 90% жителів країни. Хоча всі, хто мандрує по Ісландії – як студенти, так і ділові люди – певною мірою стикаються з присутністю англійської мови в повсякденному житті в Ісландії, англійська мова не визнається офіційною мовою.

В ісландському законодавстві є деякі випадкові приклади законодавчого забезпечення, коли англійській мові надано обмежений статус в адміністрації поряд з ісландською. Такі приклади включають авіаційний контроль, деякі конкретні технічні стандарти, деякі міжнародні угоди, які стосуються лише обмеженої кількості людей, та заявки на міжнародну реєстрацію товарних знаків [2, с. 140–141].

Англійська мова є першою іноземною мовою в навчальних програмах в початкових школах, а датська – другою іноземною мовою в школі. Ісландська та скандинавські мови не є дуже близькими. З історичних, географічних та культурних причин датська та інші скандинавські мови в деяких випадках користуються спеціальним статусом в ісландському публічному адмініструванні та ЗМІ.

Офіційна ісландська мовна політика, розроблена Ісландською мовною радою та схвалена Парламентом у 2009 році одноголосно, констатує, що англійська мова переймає все більше і більше сфер повсякденного життя Ісландії [3]. Зокрема, висловлюється занепокоєння щодо мови міжнародного бізнесу (співпраця з філіями в Ісландії), та мови комп'ютерів та програмного забезпечення. Це стосується не лише приватного сектору, але і державного сектору; зокрема, питання мови викладання у вищій освіті та вибору мови академічних публікацій. У всіх цих галузях та багатьох

інших ісландська мова, як вважається, поступається англійській мові. Технології ісландської мови все ще недостатньо розвинені, і навіть, якщо група експертів вже представила реалістичний план майбутнього розвитку ісландської мови, у національному бюджеті, наприклад, на 2016 рік було виділено лише близько 10% необхідного фінансування.

Слід зазначити, що у 2011 році парламент Ісландії прийняв «Закон про статус ісландської мови» (Log um stöðu íslenskrar tungu og íslensks taknmals). Прийняття закону, прийнятні частково, було «спровоковане» Ісландською мовною радою. Починаючи з 2011 року, законодавство прямо заявило, що ісландська мова є державною мовою (ст. 1); що ісландська мова є мовою шкіл, парламенту, судів, органів центральної та місцевої влади та інших установ (ст. 8); і що ісландська є мовою Ісландії на міжнародній арені (ст. 12).

Серед наслідків законодавства 2011 року є те, що якщо ісландські офіційні органи сьогодні застосовують англійську, а не ісландську в адмініструванні (де це прямо не санкціоноване іншим законодавством), то тепер можна звернутися до статей 1 та 8 закону про мову, якщо є намір скаржитися.

Підсумовуючи, існує ряд проблем, з якими стикаються адміністративні органи Ісландії у виборі мови спілкування, хоча законодавство діє з 2011 року і передбачає, що ісландська мова є єдиною офіційною мовою Ісландії та мовою уряду та муніципалітетів.

Словакія. Словацька мова є найважливішим атрибутом специфіки словацької нації та найбільшою цінністю її культури спадщини, а також вираженням суверенітету Словацької Республіки та загальним засобом спілкування для всіх її громадян, вона забезпечує їх свободу та рівність у гідності та правах на території Словацької Республіки (Закон про державну мову, стаття 1) [11].

У вступній статті Закону про державну мову обґрунтовано статус словацької мови у складі Словацької Республіки. Сам вираз «державна мова» є відносно незвичним у міжнародному контексті (англійська: majority language, німецька: Mehrheitsprache), і незважаючи на можливість заміни його на синоніми, такі як «мова більшості» чи «офіційна мова», словацьке законодавство продовжує використовувати вираз «державна мова». Державна мова як головний атрибут словацької нації, в іншому місці її називають «державотворчою» (Акт про заслуги Андрія Глінки у державотворенні словацької нації та Словацької Республіки – Збірник законів 531/2007), може розглядатись як національний громадський принцип, присутній у правовому дискурсі. Захист мови в таких соціальних та політичних умовах безпосередньо зумовлений ставленням та думкою суспільства до мови та її функціонування, тобто мовної ідеології [12; 15]. Він надає легітимності протекціоністському підходу до словацької мови, який, на нашу думку, найкраще виражається у формулюванні статті 2 (3) Закону про державну мову: «Будь-яке втручання в кодифіковану форму державної мови, що суперечить її диспозиціям, є неприпустимим» (Акт про державну мову, стаття 2 (3)) [11].

Кодифікована форма державної мови оголошується та публікується на веб-сайті Міністерства культури Словацької Республіки, яке також вирішує, що вважається суперечливим її диспозиціям. Формулювання

Закону викликає додаткові питання: що означає «втручання» в кодифіковану форму та «диспозиція» мови. Словацький термін «закон» (zakon) етимологічно та морфологічно дуже близький до терміну «диспозиція» (zakonitost'). Хоча в офіційному перекладі на англійську мову використовується слово «диспозиція», воно не відображає відносин між двома виразами (zakon та zakonitost'), які обоє посилаються на поняття законності. Тому слід враховувати такі вирази, як «природні закони» чи «принципи».

Вираз «природний закон» усуває розрив між «нормою» у мові та «нормою» у процесі законодавства. Ми стикаємося з ситуацією, коли розуміння мовної норми зводиться до мінімуму, щоб відповідати потребам законодавства. Необхідність зменшення норми стандартизованої мови стає ще більш нагальною, оскільки Закон про державну мову передбачає санкції – в дусі «де закон, там має бути санкція». Експерти Інституту мовознавства Людовита Стура висловлювали таку думку (переважно в інтерв'ю у друкованих та електронних ЗМІ): «використання мови не повинно бути пов'язане з покаранням, оскільки громадяни не будуть вибудовувати позитивні стосунки з мовою через штрафи», стверджують Юлія Врабльова та Славомир Ондрейович [13, с. 113].

Найпоширеніший аргумент, що застосовується проти такої думки, – це аргумент, який висувують можновладці, а також певні верстви суспільства, що закон без санкцій є беззубим, просто недіючий аркуш паперу. Питання, однак, полягає в тому, чи мовні акти мають місце в сфері так званого «жорсткого законодавства». Ситуація в Європі та решті світу не говорить про те, що вона повинна бути необхідною; лише в семи – включаючи Словацьку – з 28 країн є закони, що передбачають санкції. Природна мова виражає наші стосунки зі світом, і втручатися в них може бути дуже проблематично.

Початковою ідеєю законодавства (та його доопрацьованої) був поганий стан ділової мови (або кодифікованої форми державної мови, як її називають у термінології відповідних документів у Словацьчині), яку потрібно було вдосконалити. Таким чином, справа стала політичною чи політико-правовою проблемою настільки, що важко знайти в ній щось «суто мовне» [14]. Полеміка політиків щодо перегляду державної мови все більше фокусувалась на правових питаннях щодо того, впливатиме вона на права меншин чи ні. Однак існували й інші питання, якими лінгвісти займалися з самого початку, а саме: перегляд закону втручається в мовну культуру шляхом прямих політичних заходів, пов'язаних з мовою, незважаючи на те, що її завданням є, як зазначає Дольник [1], «створити оптимальні умови для стандартного вживання мови та її дослідження». Тим, хто перебуває у владі, неможливо буде визначити кодифіковані норми, оскільки, згідно цього закону, він (закон) не лише визначає, де застосовувати «кодифіковану форму державної мови», але також, які джерела мають бути її точками відліку (тобто, які є офіційно кодифікуючими творами).

У словацькому мовному середовищі ділова мова називається «літературною» та «кодифікованою». Ці терміни часто вживаються взаємозамінно, хоча в теорії «літературний» є значно ширшим поняттям, ніж «кодифікований»: останній стосується лише однієї ча-

стини літературної різноманітності. Норма як неявне, несвідоме знання, що зберігається у свідомості членів мовної спільноти, або як абстракція, заснована на понятті загального чи спільного мовлення, що зазвичай використовується широко [5], є недостатньою для потреб законодавчої практики.

У такому вигляді дискурсу необхідно також визначити, хто встановлює норму, тобто які органи мають повноваження впливати на процес кодифікації. «Стаття, згідно з якою «Міністерство культури Словацької Республіки затверджує кодифіковану форму державної мови та публікує її на своєму веб-сайті», представляє проблему для сучасної словацької лінгвістики», вважають Юлія Врабльова та Славомир Ондрейович [13].

Якщо в минулому орган влади просто стверджував кодифікацію, залишаючи процес затвердження експертам, то сьогодні міністерство, відповідно до закону, затверджує кодифікацію та публікує її в Інтернеті. Отже, якщо орфографічний чи орфоепічний комітет (з загальнодержавним розмахом, включаючи представників усіх важливих університетів чи академічних установ Словаччини) погодиться на зміни кодифікації, цього може бути недостатньо – остаточне рішення покладається на Центральний комітет з мов. Процес кодифікації визначений в Законі про державну мову, але слово «публікує» було замінено словом «оголошує» без офіційного перегляду закону, просто у формі оголошення.

Люксембург. Люксембург добре відомий як багатомовністю, так і своїм міжнародним та мовно різноманітним населенням. Значна кількість працюючого населення щодня їздить у Люксембург із Бельгії, Франції та Німеччини, щовечора повертаючись додому. Тож як проявляється ця багатомовність? І як органи місцевого самоврядування та міністерства спілкуються з такою мовно різноманітною спільнотою. Це особливо актуально при розгляді офіційних документів та повідомлень – чи вони написані однією конкретною мовою, наприклад люксембурзькою?

Люксембург – це багатомовна країна, де живуть і працюють люди багатьох національностей. Тому Люксембургу призначено бути раєм для мов, як відображено в законі. Кожен громадянин вирішує, якою мовою буде користуватися вдома, але офіційні мови країни, люксембурзька (L), німецька (G) та французька (F), чітко визначені. Тому цікаво подивитися на теорію та практику використання мови у відділах державного управління Люксембургу.

Загальна мовна політика регулюється в Люксембурзі законом. У мовному законі від 24 лютого 1984 року в першій статті йдеться про те, що національна мова люксембуржців є люксембурзькою, хоча це не означає, що кожен, хто має люксембурзький паспорт, насправді може говорити або писати дуже добре люксембурзькою. Стаття 2 про мову законодавства визначає, що законодавчі акти та їх виконавчі постанови написані французькою мовою. Коли законодавчі та нормативні акти супроводжуються перекладом, автентичним є лише текст французькою мовою. Статті 3 та 4 стосуються адміністративних та судових органів. Адміністративні та суперечливі або неперервні судові справи можуть використовувати люксембурзьку, німецьку чи французьку мови, з дотриманням спеціальних по-

ложень з певних питань. У статті 4 також зазначено, що якщо громадянин подає будь-яку офіційну заяву люксембурзькою, французькою чи німецькою мовами, адміністрація повинна, де це можливо, використовувати для своєї відповіді мову, обрану заявником. Відповіді повинні даватися в межах можливостей [10].

Офіційна веб-сторінка адміністративного довідника уряду Люксембургу дає мешканцям вибір між французькою та німецькою мовами. Хоча люксембурзька мова є офіційною адміністративною мовою, вона тут не відображається у виборі мови. Однак підприємства можуть вибирати між французькою, німецькою та англійською мовами, хоча англійська мова не є офіційною мовою Люксембургу.

Люксембурзька мова ще не вписана в діючу Конституцію, але буде додана до нової Конституції. Палата представників внесла до Державної ради таку пропозицію: «Ст. 4 (1): мова Люксембургу – люксембурзька. Закон передбачає вживання люксембурзької, німецької та французької мов» [9]. Дата, коли цей закон набуде чинності, ще не відома.

Офіційна домашня сторінка Великого герцогства Люксембург доступна трьома мовами – французькою, німецькою та англійською мовами, хоча англійська мова, знову ж таки, не є офіційною мовою згідно із законом. Тим не менш, вона використовується як лінгва-франка для мешканців, які не є люксембуржцями.

Люксембурзька мова є єдиною національною мовою без офіційного статусу ЄС, але вона закріплена в законодавстві країни і незабаром буде записана в конституцію, щоб громадяни мали право робити запити національною мовою. Люксембург може зробити запит, щоб люксембурзька мова мала офіційний статус в ЄС, але це було б без офіційної служби перекладу ЄС, і якщо необхідний переклад, держава Люксембург мала б сплатити витрати.

Тож, Велике герцогство Люксембург має три офіційні мови, люксембурзьку, французьку та німецьку, які є частиною мовного законодавства з 1984 року. Кожна мова має свій статус. Люксембурзька є національною мовою, але не має офіційного статусу ЄС, французька є законодавчою мовою, а мовами публічного адміністрування є люксембурзька, французька та німецька.

Так само у школі уряд враховує мовно різноманітне населення. Батьки з рідною мовою, яка не є однією з трьох офіційних мов, отримують допомогу, їм пропонують офіційного перекладача.

Висновки

Досліджено досвід з запровадження мовної політики у країнах ЄС, різних з точки зору їх соціолінгвістичного, культурного, політичного, а також економічного бекграунду. Тож, треба зазначити, що у деяких країнах запроваджується політика м'якої сили в сфері мовної політики (Фінляндія, Люксембург), в інших – влада намагається задіяти більш жорстку силу, дотримуватися інтересів державної мови, надати їй головну роль у житті суспільства та закріплює це у законодавстві (Ісландія, Словаччина).

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку Як перспективу подальших досліджень у напрямку вивчення європейського досвіду мовної політики у сфері підготовки публічних службовців ми бачимо систематизацію та всебічний аналіз зібраного

та вивченого матеріалу з цього питання та визначення елементів зарубіжного досвіду які мають бути запроваджені в системі підготовки публічних службовців України задля удосконалення системи української державної служби.

Література.

1. Dolnik, J. (2009): Jazyk sa neda znasilnovaf. In: Pravda, 22. aprila 2009. 37.
2. Hilmarsson-Dunn, A./Kristinsson, A.P. The language situation in Iceland. In: Kaplan, R.B./Baldauf Jr., R.B./Kamwangamalu, N.M.: Language planning in Europe: Cyprus, Iceland and Luxembourg [chapter 3]. London/ New York: Routledge. 2013. P.100–169
3. Islenska til alls (): Islenska til alls. Tillogur Islenskrar malnefndar ad islenskri malstefnu sampykkatar a Alpingi 12. mars 2009 [Icelandic for everything. Icelandic language policy proposals, drafted by the Icelandic Language Council, and approved by Parliament on March 12, 2009]. Reykjavik: Ministry of Education, Science and Culture. 2009. URL: www.islenskan.is/islenska_til_alls.pdf.
4. Kristinsson A.P. Language in public administration in present-day Iceland: some challenges for majority language management. *Language use in public administration. Theory and practice in the European states.* 2015. p.83-92. URL: <http://www.efnil.org/conferences/13th-annual-conference-helsinki/proceedings/EFNIL-Helsinki-Book-Final.pdf>
5. Nebeska, I. (1996): Jazyk, norma, spisovnost. Prague: Univerzita Karlova
6. Nye, J.S. Bound to lead: the changing nature of American power. New York: Basic Books. 1990
7. Piehl A., Sommardahl E. / Working towards clear administrative language in Finland – bilingually. URL: http://www.efnil.org/conferences/13th-annual-conference-helsinki/proceedings/12__Piehl_Sommardahl.pdf
8. Piehl, A. Kotus kysyi, puolueet vastasivat – virkakielen parantaminen hallitusohjelmaan. In: Kielikello. 2011. №1. URL: www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=2313
9. Proposition de revision portant instauration d'une nouvelle constitution – document nr. 6030. URL: www.referendum.lu/Uploads/Nouvelle_Constitution/Doc/1_1_6030_%20version%2030.06.15.pdf (accessed 03.10.2015)
10. Service Central de Legislation. Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg. *Recueil Administratif et Economique.* 2015. N° 21. URL: www.legilux.public.lu/adm/b/archives/2015/0021/b021.pdf
11. The Act of Parliament on the State Language of the Slovak Republic. November 15. 1995. URL: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/462/an-act-of-parliament-on-the-state-language-of-the-slovak-republic--1ab.html>
12. Van Dijk, T.A. (1998): Ideology: a multidisciplinary approach. London: Sage.
13. Vrabl'ova J., Ondrejovic S. Language use in public administration – theory and practice in Slovakia
14. Vrabl'ova, J. Approaches to disclosure of Slovak language ideology. In: Nova Filologicka Review 1. 2014. URL: https://www.academia.edu/8703575/Approaches_to_Disclosure_of_Slovak_Language_Ideology.
15. Wodak, R. (2007): Language and ideology – language in ideology. *Journal of Language and Politics* 6/1, 1-5.

References.

1. Dolnik, J. (2009): Jazyk sa neda znasilnovaf. In: Pravda, 22. aprila 2009. 37.
2. Hilmarsson-Dunn, A./Kristinsson, A.P. The language situation in Iceland. In: Kaplan, R.B./Baldauf Jr., R.B./Kamwangamalu, N.M.: Language planning in Europe: Cyprus, Iceland and Luxembourg [chapter 3]. London/ New York: Routledge. 2013. R.100–169
3. Islenska til alls (): Islenska til alls. Tillogur Islenskrar malnefndar ad islenskri malstefnu sampykkatar a Alpingi 12. mars 2009 [Icelandic for everything. Icelandic language policy proposals, drafted by the Icelandic Language Council, and approved by Parliament on March 12, 2009]. Reykjavik: Ministry of Education, Science and Culture. 2009. URL: www.islenskan.is/islenska_til_alls.pdf.
4. Kristinsson A.P. Language in public administration in present-day Iceland: some challenges for majority language management. *Language use in public administration. Theory and practice in the European states.* 2015. p.83-92. URL: <http://www.efnil.org/conferences/13th-annual-conference-helsinki/proceedings/EFNIL-Helsinki-Book-Final.pdf>
5. Nebeska, I. (1996): Jazyk, norma, spisovnost. Prague: Univerzita Karlova
6. Nye, J.S. Bound to lead: the changing nature of American power. New York: Basic Books. 1990
7. Piehl A., Sommardahl E. / Working towards clear administrative language in Finland – bilingually. URL: http://www.efnil.org/conferences/13th-annual-conference-helsinki/proceedings/12__Piehl_Sommardahl.pdf
8. Piehl, A. Kotus kysyi, puolueet vastasivat – virkakielen parantaminen hallitusohjelmaan. In: Kielikello. 2011. №1. URL: www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=2313
9. Proposition de revision portant instauration d'une nouvelle constitution – document nr. 6030. URL: www.referendum.lu/Uploads/Nouvelle_Constitution/Doc/1_1_6030_%20version%2030.06.15.pdf (accessed 03.10.2015)
10. Service Central de Legislation. Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg. *Recueil Administratif et Economique.* 2015. N° 21. URL: www.legilux.public.lu/adm/b/archives/2015/0021/b021.pdf
11. The Act of Parliament on the State Language of the Slovak Republic. November 15. 1995. URL: <http://www.culture.gov.sk/vdoc/462/an-act-of-parliament-on-the-state-language-of-the-slovak-republic--1ab.html>
12. Van Dijk, T.A. (1998): Ideology: a multidisciplinary approach. London: Sage.
13. Vrabl'ova J., Ondrejovic S. Language use in public administration – theory and practice in Slovakia
14. Vrabl'ova, J. Approaches to disclosure of Slovak language ideology. In: Nova Filologicka Review 1. 2014. URL: https://www.academia.edu/8703575/Approaches_to_Disclosure_of_Slovak_Language_Ideology.
15. Wodak, R. (2007): Language and ideology – language in ideology. *Journal of Language and Politics* 6/1, 1-5.